

γῆς, ὅτι ὁ τύπος ἐπ' ἀπειρον πολλαπλασιασθεὶς δὲν θὰ ἤρκει εἰς τὸ νὰ διαδώσῃ τὰς ἀναβραζούσας ιδέας στρατοῦ ὅλου νέων συγγραφέων· ὅτι τὰ δράματα ἐμελλον νὰ συγκρούωνται κατ' αὐτὰς τὰς θύρας τῶν θεάτρων· ὅτι ἡ λυρική καὶ θρησκευτικὴ ψυχὴ γενεᾶς χριστιανῶν βάρδων, ἐμελλε νὰ ἐπινοήσῃ νέαν γλώσσαν, ὅπως ἀποκαλύψῃ ἐνθουσιασμοὺς ἀγνώστους· ὅτι ἡ ἐλευθερία, ἡ πίστις, ἡ φιλοσοφία, ἡ πολιτικὴ, αἱ ἀρχαιόταται καὶ νεώταται δοξασίαι ἐμελλον νὰ παλαιώσωσιν εἰς τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, τῆς μεγαλοφυΐας, τῆς δόξης, τῶν προτερημάτων καὶ τῆς ζήσεως, καὶ ὅτι ἀνάμιγμα ἐκτεταμένων καὶ ὑψηλῶν ιδεῶν ἐμελλε νὰ καλύψῃ τὴν Γαλλίαν καὶ τὸν ὠραιότερον κόσμον διὰ τῆς τολμηροτάτης τῶν διανοητικῶν κινήσεων ὅσας εἶδε ποτε ὁ κόσμος· Ὅστις δὴποτε καὶ ἂν μοι προέλιγε τοῦτο, ποτὲ δὲν ἤθελον τὸν πιστεύσῃ. Καὶ ὅμως τὸ πρᾶγμα ἐγένετο. Ἡ ποίησις ἄρα δὲν ἦτο νεκρωμένη εἰς τὰς ψυχὰς, ὡς ἔλεγον κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ σκεπτικισμοῦ καὶ τῆς ἀλγέθρας, καὶ ἀρῶν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην· δὲν ἦτο νεκρωμένη· ἤκιστα εἶναι δυνατόν νὰ νεκρωθῇ σήμερον.

Ἐφ' ὅσον ὁ ἄνθρωπος δὲν ἀποθάνῃ αὐτὸς, ἡ ὠραιότης τῶν δυνάμεων τοῦ ἀνθρώπου δύναται ν' ἀποθάνῃ· Διότι τί ἐπ' ἀληθείας εἶναι ἡ ποίησις; καθὼς ὅτι ἐχόμεν ἐν ἡμῖν αὐτοῖς θεῖον, οὕτω καὶ ἡ ποίησις δὲν δύναται νὰ ὀρισθῇ οὔτε διὰ μιᾶς οὔτε διὰ χιλίων λέξεων. Εἶναι ἡ ἐνσάρκωσις παντὸς ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἐνδομυχότατον ἐν τῇ καρδίᾳ, καὶ θεϊότατον ἐν τῇ διανοίᾳ, παντὸς ὅτι ἡ δραστικὴ φύσις ἔχει μεγαλοπρεπέστερον εἰς τὰς εἰκόνας τῆς, καὶ μελεδικώτατον εἰς τοὺς τόνους τῆς! Εἶναι αἴσθημα ἅμα καὶ αἰσθησις, πνεῦμα καὶ ὄλη, καὶ ἰδοὺ διατὶ ἡ ποίησις εἶναι ἡ ἐντελής γλῶσσα, ἡ γλῶσσα ἡ ἐξαίρετως κατακυριεύουσα τοῦ ἀνθρώπου, εἶναι ἰδέα πρὸς τὸ πνεῦμα, αἴσθημα πρὸς τὴν ψυχὴν, εἰκὼν πρὸς τὴν φαντασίαν, καὶ μουσικὴ πρὸς τὸ οὖς! Ἰδοὺ διὰ τί ἡ γλῶσσα αὕτη, ὅταν λαλήσῃ καλῶς, κεραυνοβολεῖ τὸν ἄνθρωπον ὡς ὁ κεραυνὸς καὶ ἀκαταμαχῆτως μεταδίδωσιν αὐτῷ πεποιθήσιν ἐσωτερικῆν, καὶ ἐνέργειαν ἄσκειον, ἢ τὸν μαγεύει ὡς φίλτρον, ἢ τὸν ἀποθαυκαλιζεῖ ἀκίνητον καὶ γοητεῖα κατεχόμενον, ὡς τὸ θρέφει ἐν τῷ λίκνῳ κατακείμενον καταθαυκαλιζοῦσιν αἱ συμπληθικαὶ ἐπῶδαί τῆς μητρικῆς φωνῆς! Ἰδοὺ διατὶ ὁ ἄνθρωπος δὲν δύναται οὔτε νὰ παραγάγῃ οὔτε νὰ ὑπομείνῃ πολλὴν ποίησιν· ἐπειδὴ καταλαμβάνουσα ὅλον αὐτὸν διὰ τῆς ψυχῆς καὶ τῶν αἰσθησεων, καὶ διὰ μιᾶς ἐξεγείρουσα τὴν διπλὴν αὐτοῦ δύναμιν, τὴν διάνοιαν διὰ τῆς διανοίας καὶ τὰς αἰσθησις διὰ τῶν ἐντυπώσεων, τὸν ἐξαντλεῖ διὰ μιᾶς καὶ τὸν καταβάλλει ὑπὸ ἡδυπαθοῦς τίνος κόπου, ὡς πᾶσα πλήρης ἀπόλαυσις, καὶ μεταδίδωσιν αὐτῷ διδλίων σίγῃ, ἐν βραχεῖ χρόνῳ, πᾶσαν ἢν κέκτηται ἐσωτερικὴν ζωὴν ἐν τῷ διπλῷ αὐτοῦ διοργανισμῷ καὶ δυνάμει αἰσθημάτων. Ὁ πεζὸς λόγος ἀποτινέεται πρὸς τὴν ἰδέαν· ὁ σίγῃς ὁμιλεῖ καὶ πρὸς τὴν ἰδέαν ὁμοῦ καὶ πρὸς τὴν ἀντίληψιν. Ἡ μυστηριωδέστατη αὕτη γλῶσσα, ὅσον ὀρμέμφυτος καὶ ἂν εἶναι, ἢ μᾶλλον δι' αὐτὸ τοῦτο ὅτι εἶναι ὀρμέμφυτος καὶ μυστηριώδης, ποτὲ δὲν ἔσ' ἀποθάνῃ! Ἡ γλῶσσα αὕτη δὲν εἶναι, ὡς δὲν ἔπαυσαν ἐπαναλαμβάνοντες, καὶ τοὶ τῶν ἐποχῶν πασῶν διαψευ-

σασῶν τὴν δόξαν αὐτήν, δὲν εἶναι μόνον ἡ γλῶσσα τῆς παιδικῆς ἡλικίας τῶν λαῶν, τὸ ψέλλισμα τῆς ἀνθρωπίνου διανοίας· ἀλλ' εἶναι ἡ γλῶσσα ὅλων τῶν ἡλικιῶν τῆς ἀνθρωπότητος, ἀπλῆ καὶ ἀφελὴς εἰς τὸ λίκνον τῶν ἐθνῶν, διηγητικὴ καὶ θαυμαστὴ ὡς ἡ τροφὸς εἰς τὸ προσκεφάλαιον τοῦ παιδίου, ἐρωτικὴ καὶ βουκολικὴ παρὰ τοῖς νέοις καὶ ποιμενικοῖς λαοῖς, πολεμικὴ καὶ ἐπικὴ ἐν τοῖς φιλοπολέμοις καὶ κατακτητικοῖς στίφεισι· μυστικὴ, λυρική, προφητικὴ ἢ γνωμικὴ εἰς τὰς θεοκρατίας τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Ἰουδαίας, σοβαρὰ, φιλοσοφικὴ καὶ διαφθαρτικὴ κατὰ τοὺς προκηγορηκότας πολιτισμοὺς τῆς Ῥώμης, τῆς Φλωρεντίας καὶ τοῦ Ἰακωβιτικοῦ λυσιόκομος καὶ ὠρουμένη κατὰ τὰς ἐποχὰς τῶν ταραχῶν καὶ καταστροφῶν, ὡς κατὰ τὸ 99, νέα, μελαγχολικὴ, ἀβέβαιος, δειλὴ ἅμα καὶ τολμηρὰ κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς κοινωνικῆς ἀναγεννήσεως καὶ ἀποκαταστάσεως ὡς τὴν σήμερον! Κατόπιν, ὅταν γηρασῶσιν οἱ λαοί, θλιβερὰ, ζοφερὰ, στεναζούσα καὶ ἀθαρρῆς ὡς αὐτοί, καὶ ἀποπνεύουσα εἰς τὰς στροφὰς αὐτῆς τὰ πίνθημα προαισθήματα, τὰς φανταστικὰς ὄνειροπολήσεις τῶν τελευταίων καταστροφῶν τοῦ κόσμου καὶ τῶν σταθερῶν καὶ θεῖων ἐλπίδων ἀναπλάσεως τῆς ἀνθρωπότητος ὑπὸ ἑτέραν μορφήν· ἰδοὺ ἡ ποίησις! Εἶναι αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος, εἶναι τὸ ἐνστικτὸν ὅλων τῶν ἐποχῶν του, εἶναι ἡ ἐσωτερικὴ ἡχὴ ὅλων τῶν ἀνθρωπίνων ἐντυπώσεων, εἶναι ἡ φωνὴ τῆς ἀνθρωπότητος διανοουμένης καὶ αἰσθανομένης, ἐπιτεμνομένη καὶ μελιζομένη ὑπὸ τινῶν ἀνθρώπων, ἀνθρωποτέρων, οὕτως εἰπεῖν, παρὰ τὸν κοινὸν λόγον, *mentis divinioris*, ἥτις πλανᾶται ἐπὶ τὸν θορυβώδη καὶ συγκεχυμένον χοῦν τῶν γενεῶν, διαρκεῖ κατόπιν αὐτῶν, καὶ μαρτυρεῖ εἰς τοὺς μεταγενεστέρους ἡ τοὺς στεναγμοὺς ἢ τὰς χαρὰς αὐτῶν, τὰ ἔργα τῶν ἢ τὰς κόσμον· Ἡ φωνὴ αὕτη δὲν θέλει ἐκπνεῦσθαι ποτὲ εἰς τὸν κόσμον· ἐπειδὴ τὴν φωνὴν αὐτήν δὲν ἐφῆυρεν ὁ ἄνθρωπος. Αὐτὸς ὁ Θεὸς τῷ τὴν ἔδωκεν· εἶναι ἡ πρώτη κραυγὴ ἢ ἡ ἀνθρωπότης ἐξήνεγκεν πρὸς τὴν θεότητα· εἶναι ἡ τελευταία κραυγὴ ἢ ὁ πλάστης θὰ ἀκούσῃ προφερομένη ὑπὸ τοῦ πλάσματός του, ὅταν θὰ τὸ κατασυντρίψῃ. Ἐξ ἐκείνου ἐλθοῦσα εἰς ἐκείνον θέλει ἐπανακάμψῃ.

Ἡμέραν τινὰ ἐπηξα τὴν σκηνὴν μου εἰς πεδίον τι πετρῶδες, ὅπου ἤβξαν στελέχη τινὰ ὀζῶδη καὶ καρχηκτικὰ ἐλαιῶν, ὑπὸ τὰ τεῖχη τῆς Ἱερουσαλήμ, ἐκατοντάδας τινὰς θημάτων μακρὰν τοῦ πύργου τοῦ Δαβὶδ, ὀλίγω ἀνωτέρω τῆς Κολυμβήθρας Σιλωάμ, ἥτις ῥεεῖ ἀκρόμῃ ἐπὶ τετριμμένων πετρῶν τοῦ σπηλαίου τῆς, ὅχι μακρὰν τοῦ τάφου τοῦ προφητᾶνακτος, ὅστις πολλὰκις τὴν ἔψαλε. Τὰ ὑψηλὰ καὶ μαῦρα ἀνδρᾶ ἅτινα τὸ πάλαι ἔφερον τὸν ναὸν τοῦ Σολομῶντος ὑψοῦντο πρὸς ἀριστεράν ἐστεμμένα ὀπὸ τῶν τριῶν κυανῶν θόλων καὶ τῶν ἐλαφρῶν καὶ ἐναερίων κιονίσκων τοῦ Τζεαμίου τοῦ Ὀμάρ, ὅπερ τὴν σήμερον ἀποπτεῖται τὰ ἐρείπια τῆς οἰκίας τοῦ Ἰεχωβάχ· ἡ πόλις τῆς Ἱερουσαλήμ ἢ ἡ πανώλης ἐμάστιξε τότε ἔπλεεν εἰς ἀκτίνας ἡλίῳ θαμβούντος, ἀντανακλωμένας ἐπὶ τῶν μυριῶν ἐκείνων θόλων, ἐπὶ τῶν λευκῶν μαρμάρων, ἐπὶ τῶν ἐκ χρυσοειδοῦς λίθου ὀκοδομημένων πύργων. (ἀκολουθ.)